ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Η ΡΕΚΛΑΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

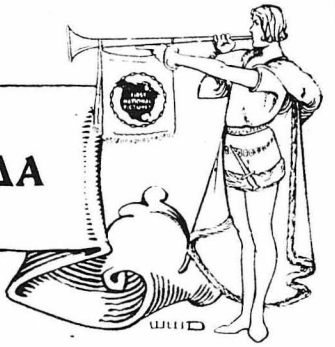

Οἱ μεγάλοι ἄνδρες καὶ τὰ ἑλληνικὰ μικρομάγαζα. Ποῦ θὰ εὕρισκε κανεὶς διάφορα εἴδη... Δεσποινίδων. Κ' ἕνα... γαλακτοποιεῖον! Ὁ μυστηριώδης Ζηρὸς καὶ ὁ πόλεμος τοῦ 1897. Ἡ πολιτικὴ τοῦ Δηλιγιάννη. Ἡ σανιδογραφικὴ φιλολογία στὴν Ἑλλάδα. Φιλοσοφία μετὰ λευτρῶν. Τὸ Πανεπιστήμιο κέντρον διαφημήσεως Ξενοδοχείων. Ἡ «Ἀφθονία» καὶ αἱ ἐπιστῆμαι. Πῶς γίνεται κανεὶς σοφός.

Συνεχίζουμε καὶ σήμερα, τὴν πεταχτὴν ἱστορίαν τῆς ρεκλάμας στὴν Ἑλλάδα.

Μιὰ φορὰ λοιπὸν ὑπῆρχε στὴ Ζάκυνθο ἕνα ζαχαροπλαστεῖο μὲ τὸν τίτλο ὁ «Δουμᾶς» καὶ στὴ Γαστούνη, κοντὰ στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμό, ἕνα οἰνοπωλεῖον ὁ «Γλάδοτων». Ἐπίσης στὴν Κέρκυρα ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἕνα ποτοπωλεῖον ὁ «Ἀλέκτωρ»! Ἐσήμαινε δηλαδή, ὅτι πολὺ πρωΐ, «ἅμα ἀλέκτωρ φωνήσῃ», ἀνοίγει τὸ κατάστημα, γιὰ τοὺς χωρικοὺς ποὺ κατέβαιναν στὴν πόλι.

Ἐπίσης ὑπῆρχον στὴν ἴδια πόλι τὸ παντοπωλεῖον τῶν «Καλοκαγάθων», στὴν Πάτρα ἕνα λαχανοπωλεῖο ὁ «Ναβουχοδονόσωρ» καὶ ἕνα καφὲ-σαντὰν αἱ «Ἀττικαὶ Νύκται»!

Σὲ δυὸ καταστήματα τῶν Πατρῶν φιγουράριζαν καὶ ἡ ἑξῆς ἐπιγραφές.

«Κατασκευάζονται στέφανοι τεχνητοὶ καὶ ἄνθη διὰ κηδείας καὶ τὰς ἐπαρχίας»!...

Καὶ στὸ ἄλλο:

«Ἐμπορικὸν κατάστημα. Διάφορα εἴδη Δεσποινίδων».

Ἐπίσης πρὸ ἐτῶν στὴ Ναύπακτο, ἕνα γαλατάδικο, πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, εἶχε τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

«Γαλακτοποιεῖον καὶ Γαλακτοπωλεῖον ἡ Δωρίς».

Εἰλικρινεστέρα ἐπιγραφὴ γιὰ γαλατάδικο, δὲν πιστεύομεν νὰ ἐγράφη!

***

Ἐρχόμαστε τώρα στὴ ρεκλάμα τῶν τοίχων, τὴν ἀδέσποτον, ἀνεύθυνον, ἀχαλίνωτον, καὶ «παντὶ ἀνέμῳ ἀνεπεπταμένην».

Θὰ ἤταν παράλειψις, ἐὰν στὴ ρεκλάμα αὐτὴ παραλείπαμε τὸν μυστηριώδη Ν. Ζηρόν, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὸν πόλεμον τοῦ 1897.

Ἕνα πρωΐ ἡ φλεγομένη ἀπὸ τὸν πόθον τοῦ πολέμου πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, ξύπνησε καὶ εἶδε ὅλους τοὺς τοίχους της, ἀπὸ τοὺς τοῦ καλυτέρου μεγάρου ἕως τῆς πιὸ κρημνισμένης μάνδρας, νὰ φωνάζουν:

Ζήτω ὁ πόλεμος. Ν. Ζηρός!

μὲ γράμματα κακογραμμένα.

Ποιὸς ἦταν αὐτὸς ὁ περίεργος καὶ πολύχειρ καὶ πολυπόδαρος Ζηρός, ποὺ κατώρθωσε, μέσα σὲ μιὰ νύχτα, νὰ μουντζουρώσῃ ὅλην τὴν Ἀθήνα καὶ νὰ κάνῃ ὅλα τὰ ντουβάρια φιλοπόλεμα, ἀπέμεινε μυστήριο.

Πάντως ὅμως τὸ πρωϊνὸ αὐτὸ ξάφνισμα, ὅλων τῶν τοίχων τῆς Ἀθήνας, ποὺ φωνάζαν «πόλεμο», ἐπιρρέασε πολὺ τὰ ἐξημμένα τότε πνεύματα τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ λαὸς φρενιασμένος ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ ζητοῦσε πόλεμο. Ἔκαμε λοιπόν, ἕνα συλλαλητήριο μεγάλο καὶ κατέληξε στὸ σπίτι τοῦ Δηλιγιάννη.

Ὁ μακαρίτης Δηλιγιάννης, πρωθυπουργὸς τότε, βγῆκε στὸν ἀλησμόνητον *«ἐξώστην»* καὶ ἀφοῦ ὡμίλησε ὑπεροπατριωτικὰ στὸ λαό, εἶπεν στὸ τέλος ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀπεφάσισε νὰ διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά της, καὶ γιὰ τοῦτο καλεῖ πέντε ἡλικίας ἐφέδρων ὑπὸ τὰ ὅπλα.

— Δέκα! Δέκα νὰ καλέσητε! Φώναζε ἀπὸ κάτω ἕξαλλον τὸ πλῆθος.

Καὶ ὁ μακαρίτης Δηλιγιάννης συνεπλήρωσε γιὰ νὰ μὴ τοὺς χαλάσῃ τὸ χατῆρι:

— Δέκα! Δέκα νὰ καλέσωμεν ἀφοῦ τὸ θέλει ὁ ἀγαπητὸς λαός.

Καὶ ἐκάλεσεν δέκα!...

***

Ἐκτὸς ὅμως τῶν τοίχων δὲν ἀπέμεναν ἄλλοτε ἀμουτζούρωτες καὶ ἡ σανίδες τῶν γιαπιῶν. Ὁ ἕλλην ἐννοεῖ νὰ γράψῃ κάτι ὁπουδήποτε κι' ἂν βρίσκεται.

Εἰσέλθετε σὲ ὁποια δήποτε καμπίνα θέλετε λουτρῶν τοῦ Νέου ἢ τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου, ἂν πλησιάσετε ὁποιον τοῖχον θέλετε, ἢ ὅπου σανίδινον γιαπὶ καὶ θὰ διαπιστεύσητε δύο πράγματα.

Πρῶτα ὅτι ὁ ἕλλην δὲν θέλει νὰ χάσῃ τὸν πολύτιμον χρόνον του καὶ ὅταν δὲν ἐργάζεται ἀκόμα γράφει.

Καὶ δεύτερον, ὅτι, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί του ἔτσι κι' αὐτός, δὲν φιλαργυρεύεται τὴν πνευματικὴν παραγωγή του, ἀλλὰ ἀπ' ἐναντίας προσπαθεῖ μὲ ὅλα τὰ μέσα καὶ τοὺς ἐν χρήσει τρόπους νὰ τὴ μεταδώσῃ καὶ στοὺς ἄλλους.

Γιατὶ ποιὰ ἀνάγκη ἦταν νὰ γράψῃ κάποιος στὶς σανίδες τῶν λουτρώνων τοῦ Φαλήρου:

«Ἄχ! Βάχ! Ἔρμο μου κορμί!»

Κάποιος ἄλλος δέ, ποὺ τὸν διαδέχθηκε στὸ μπάνιο συνεπλήρωσε:

«Τί καρχαρίας σὲ περιμένει!...»

Σὲ ἕνα τοῖχο τέλος τῆς ὁδοῦ Μαυρομιχάλη, ὑπῆρχε γραμμένη πρὸ ἐτῶν μιὰ τρομερὴ ἐπιγραφή, κάτω ἀπὸ τὴν καρτέλλα ἑνὸς σιδηρουργοῦ:

«Τρέμε ἄνθρωπε.

Γιατί;

***

Πρὸ καιροῦ, ὅταν ὑπῆρχεν ἀκόμα στὰ «Χαυτεῖα» τὸ ρεστωράν τῶν ἀδελφῶν Τριφύλλη, ἡ «Ἀφθονία» στὸ ὁποῖο σύχναζαν τότε οἱ φοιτηταί, ξημέρωσε ἕνα πρωΐ τὸ Πανεπιστήμιο μὲ τοὺς τοίχους μουντζουρωμένους μὲ τὴν ἑξῆς ἔμμετρο ρεκλάμα:

Ὁ κάθε ἕνας φοιτητὴς
κι' ὁ πιὸ φτωχός, κι' ὁ παραλῆς
περιποίησι τελεία
Θάβρῃ εἰς τὴν «Ἀφθονία».

Ἐκεῖ γιὰ κάθε φοιτητή,
εἰν' ἐπιστήμη τὸ φαγί,
Θέλεις νὰ νοιώσῃς Νομικά,
φάε γιὰ μεζὲ σαλατικά.

Θέλεις νὰ μπῆς στὴ Γιατρική;
φάγε ἰμάμ, φάγε πλακί
κι' ἂν προτιμᾶς Θεολογία,
πάρε γιουβαρλάκια κρῦα!...

Ἄλλοτε θὰ σᾶς ποῦμε κι' ἄλλα.

Ὁ Παληός

Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΡΓΙΑ

Ὁ διάσημος πιανίστας Φερρούτσιο Μπουζόνι εἶχε δώσει κάποτε μιὰ Κυριακή, συναυλία στὸ Μοντρεὰλ τῆς Ἀμερικῆς. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὅμως ὑπεβλήθη ἐναντίον του ἐκ μέρους τοῦ «Συνδέσμου πρὸς τήρησιν τῆς Κυριακῆς ἀργίας», καταγγελία ὅτι παρέβη τὴν τετάρτη ἐντολὴ καὶ ἠνόχλησε τοὺς φιλακολούθους κατοίκους τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ διάσημα τῆς διαδικασίας, ὁ δικαστὴς ρώτησε ἕναν ἀστυφύλακα ποὺ ἦταν παρὼν στὴν συναυλία, τί συνέβη ἐκεῖ. — Τίποτε! ἀπάντησε ὁ ἀστυφύλακας. Μόνον ποὺ ἕνας ἄνθρωπος ἔπαιξε μόνος του πιάνο ἐπὶ ὧρες χωρὶς διακοπή». —«Ἐνοχλήθηκε κανένας μέσα στὴν αἴθουσα ἀπὸ αὐτὸ τὸ παίξιμο;» —«Ὄχι, μόνον ποὺ ἦταν πολὺ δυνατό», ἀπάντησε πάλιν ὁ ἀστυφύλαξ. Ὁ δικαστὴς ρώτησε κατόπιν ἕναν ἄλλο μάρτυρα: —«Ἔμοιαζε καθόλου ἡ συναυλία αὐτὴ μὲ ἐκκλησιαστικὴ λειτουργία;» Ὁ ἄνθρωπος ἀπάντησε: —«Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ πῶ γιατὶ ἕνα τέταρτο μετὰ τὴν ἔναρξι τῆς συναυλίας ἀποκοιμήθηκα». Ἔπειτα ἀπὸ αὐτὲς τὶς καταθέσεις ὁ δικαστὴς βρῆκε ὅτι ὁ Μπουζόνι δὲν ἐτάραξε καθόλου τὴν Κυριακὴ ἀνάπαυσι, καὶ τὸν ἄφησε ἐλεύθερο.